

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ DAİRE

SARP KURAY V. TÜRKİYE

(Başvuru no 23280/09)

KARAR

STRAZBURG

24 Temmuz 2012

İşbu karar Sözleşme'nin 44 § 2 maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecek olup sekli bazı değişikliklere tabi tutulabilir.

Sarp Kuray v. Türkiye davasında,

24 Temmuz 2012 tarihinde

Başkan,

Françoise Tulkens

Yargıçlar

Danutė Jočienė,

Dragoljub Popović,

Işıl Karakaş,

Guido Raimondi,

Paulo Pinto de Albuquerque,

Helen Keller,

ve Daire Yazı İşleri Müdürü Stanley Naismith'in katılımıyla oluşturulan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Daire) gerçekleştirdiği kapalı müzakereler neticesinde 3 Temmuz 2012 tarihinde aşağıdaki kararı vermiştir.

USUL

1. Türkiye Cumhuriyeti aleyhine açılan (no 23280/09) dava, Türk vatandaşı Sarp Kuray'ın ("Başvuran") Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin ("Sözleşme") 34. maddesi uyarınca 27 Mart 2009 tarihinde yapmış olduğu başvurudan ibarettir.

2. Başvuran Ankara'da görev yapan Avukat A. G. Gürcan ve İstanbul'da görev yapan Avukat G. Meriç tarafından temsil edilmektedir. Türk Hükümeti ("Hükümet") kendi görevlisi tarafından temsil edilmektedir.

3. İkinci Daire Başkanı 7 Eylül 2010 tarihinde başvuruyu Hükümete tebliğ etmeye kararı almıştır. Sözleşme'nin 29. maddesinin 1. paragrafı gereğince Dairenin davanın kabul edilebilirliği ve esası konusunda aynı anda karar vermesi kararlaştırılmıştır.

OLAY VE OLGULAR

I. Davanın koşulları

4. Başvuran, 1945 doğumludur ve Ankara'da ikamet etmektedir.

A. Başvuran hakkında 1970'li yıllarda açılan ceza davası

5. Deniz kuvvetleri eski subaylarından ve Türkiye'de 68 kuşağı öğrenci hareketlerinden birinin lideri olan başvuran, 12 Mart 1971 tarihindeki askeri darbe sonrasında cezai kovuşturmaya uğramıştır.

6. Başvuran, 2 Haziran 1971 tarihinde tutuklanmış, 11 Ekim 1974 tarihinde serbest bırakılmıştır.

7. Ankara Sıkıyönetim Mahkemesi, 1977 yılında başvurunu Türk Ceza Kanununun 146. maddesinin 3. paragrafı uyarınca Türk anayasal düzenini

cebren yıkmaya teşebbüs suçundan 5 yıl ağır hapis cezasına mahkûm etmiştir.

8. Ancak, 15 Mayıs 1974 tarihli ve 1830 sayılı Af Kanunu uyarınca başvurana verilen cezanın infazına yer olmadığına karar verilmiştir.

9. Sıkıyönetim Mahkemesi'nin kararı, başvurana tebliğ edilmemiştir.

10. Karar temyiz edilmediğinden, 31 Ekim 1977 tarihinde kesinleşmiştir.

B. Başvurana hakkında 1993 yılında açılan ceza davası

11. Başvuran, 1980 yılında arkadaşlarıyla “Partizan Yolu” adlı bir gizli örgüt kurmuştur.

12. Başvuran, 12 Eylül 1980 askeri darbesinden önce 9 Nisan 1980 tarihinde Türkiye’den yurtdışına kaçmış, önce İsveç’e ve ardından Fransa’ya yerleşmiştir.

13. Başvuran, 1987 yılında Partizan Yolu örgütünün yerine arkadaşları ile “16 Haziran Hareketi” adlı gizli, Marksist-Leninist yönelimli bir örgüt kurmuştur.

14. Dosyadaki belgelere göre başvuran, Türkiye’de emniyet mensuplarına öldürme, silahlı soygun, bombalama, yaralama ve mala zarar verme gibi yasadışı eylemler gerçekleştirmeleri hususunda arkadaşlarına telefonla talimat vermiştir.

15. Partizan Yolu ve 16 Haziran Hareketi üyeleri hakkında açılan bir ceza davası çerçevesinde (Dosya no 1990/48) çok sayıda tanığın ifadesi alınmıştır:

- Polisteki sorgusunda S.K., Sarp Kuray’ın Türkiye’deki silahlı eylemlerin direktiflerini verdiğini ve kendisini örgüte genel sekreter tayin ettiğini söylemiştir.

- Polisteki sorgusunda M.B.Ö, Sarp Kuray ile Lübnan’da örgüt kampında karşılaştığını, kendisiyle görüştüğünü ve örgütün Türkiye sorumlusu olmayı kabul ettiğini ifade etmiştir;

- Polisteki sorgusunda M.A.B., Sarp Kuray'ın örgütün kurucusu ve yöneticisi olduğunu ve örgütü yurtdışından telefonla yönettiğini ifade etmiştir;

- Ceza yargılaması aşamasında S.K., davalı örgütün üyesi olduğunu ve bu örgütün eylemlerini tasvip ettiğini ifade etmiştir;

- Ceza yargılaması aşamasında M.B.Ö., ifadesinin işkenceyle alındığını ileri sürerek kendisine yöneltilen suçlamaları reddetmiş, yalnızca örgütün üyesi olduğunu ve örgütün eylemlerini tasvip ettiğini ifade etmiştir;

- Ceza yargılaması aşamasında M.A.B., ifadesinin işkenceyle alındığını ileri sürerek kendisine yöneltilen suçlamaları reddetmiştir.

16. Başvuran, 22 Ekim 1993 tarihinde Türkiye'ye dönmüş ve İstanbul'da havalimanında gözaltına alınmıştır. Türk Anayasal düzenini cebren yıkmaya teşebbüs ile suçlanmıştır (eski Türk Ceza Kanunu madde 146(1)).

17. Tutukluluğu sırasında, alınan ifadesinde şunları kaydetmiştir:

“Partizan Yolu örgütünün kurucusuyum.

1981 yılından itibaren örgütümüzün Bekaa vadisinde bir kampı vardı fakat silahlı hiçbir eylemde bulunmadık.

1984 yılında, M.B.Ö. örgütümüze katıldı. Örgütün Türkiye sorumlusuydu. S.K. da bizimle birlikteydi. M.A.B. de ekibimizin üyesiydi.

M.B.Ö. ve S.K.'ya Fransa'dan para gönderiyordum.

1987 yılında “Partizan Yolu” örgütü yerine “16 Haziran Hareketi” kuruldu.

M.B.Ö. ve S.K.'nın 1986 ve 1987 yılları arasında örgüt adına suç eylemleri gerçekleştirdiklerini öğrendiğimde (...) onlara bu faaliyetlerini tasvip etmediğimi açıkça ifade ettim.

1987 ve 1988 yılları arasında M.B.Ö. ve S.K. beni örgütün faaliyetleri konusunda düzenli haberdar ettiler.

Suç eylemleri benim haberim olmadan gerçekleştirilmiştir.”

18. İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi 28 Ekim 1993 tarihinde, Cumhuriyet savcısı başvurunu sorgulamış ve ifadesini almıştır.

19. İlgili, öncelikle anayasal düzeni cebren yıkmaya teşebbüsüne iştirakten geçmişte Ankara Sıkıyönetim Mahkemesi tarafından mahkûm olduğunu, fakat 1974 affından yararlandığını açıklamıştır. Partizan Yolu ve 16 Haziran Hareketi örgütlerinin kurucusu ve yöneticisi olduğunu kabul etmiştir. İfadesinde şunları kaydetmiştir:

« “16 Haziran Hareketi” örgütünün siyasi ve ideolojik bir vizyonu vardı.

Örgüt içinde alınan siyasi kararların onaylanmasında önemli bir ağırlığım vardı.

Lübnan’a 1983 yılında (on dört gün), 1989 yılında (on beş gün) ve 1990 yılında (yirmi gün) olmak üzere üç defa gittim. 1989 yılında gittiğimde M.B.Ö ve S.K. ile tanıştım.

Bazılarımız silahlı mücadelenin gerekli olduğunu düşünüyorlardı. Bu örgütün bazen şiddete başvurduğu doğrudur. Ben şahsen bu tarz yöntemlere karşıydım. »

6. Başvuran, 28 Ekim 1993 tarihinde bu defa İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi’ne çıkarılmış ve tutuklanmıştır. Başvuran, gözaltında polise ve sonradan savcı önünde verdiği ifadeyi hâkim karşısında da tekrarlamıştır. Gözaltı sırasında hiçbir kötü muamele görmediğini ifade ederek şunları kaydetmiştir:

«“16 Haziran Hareketi” aslında “Partizan Yolu” örgütünün yerine kurulmuştur. Bekaa vadisindeki askeri eğitimden haberim vardı.

1988 ve 1990 yılları arasında, örgütümüzün bazı üyeleri Türkiye’de şiddet eylemlerinde bulunmuşlardır. Bu eylemleri hiçbir zaman tasvip etmedim. Bu şahısların gerçekleştirdikleri suç eylemlerinin emrini ben vermedim.»

21. Başvuran hakkında, 2 Kasım 1993 tarihinde Cumhuriyet savcısı tarafından 16 Haziran 1986 tarihi ile 1990 arasında gerçekleştirilen eylemlerden dolayı Türk Ceza Kanununun (TCK) 146. maddesi 1. paragrafı uyarınca Türk Anayasal düzenini cebren yıkmaya teşebbüs suçlamasıyla kamu davası açılmış, başvuran İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi’ne çıkarılmıştır. İlgili, 28 Aralık 1993 tarihindeki duruşmada vekili de hazır bulunduğu halde kendisini şu ifadelerle savunmuştur:

«Türkiye’ye geri döndüğüm sırada “ 16 Haziran Hareketi” örgütüyle hiçbir ilişkim kalmamıştı.

Bekaa vadisini özellikle siyasi üs olarak kullanıyorduk, fakat üyelerimizden bazılarının orada askeri eğitimden geçtiği doğrudur. »

22. Bu duruşmanın ardından Sarp Kuray serbest bırakılmıştır.

23. 28 Aralık 1993 tarihinde dosyası, daha önceden İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi’nde açılan 1990/48 sayılı davanın dosyası ile birleştirilmiştir.

24. İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi, 20 Ocak 1998 tarihinde eski TCK'nın 170. maddesi gereğince başvurana ceza verilmesine yer olmadığına karar vermiştir¹.

25. Yargıtay, 23 Eylül 1998 tarihinde 20 Ocak 1998 tarihli kararı esastan bozmuştur. Yargıtay, eski TCK'nın 170. madde hükümlerinin ilgilinin durumuna uygulanamayacağına hükmetmiştir.

26. İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi, 19 Mart 2002 tarihinde, başvurana, eski TCK'nın 168. maddesinin 1. paragrafı uyarınca “terör örgütünü yönetme” suçundan 12 yıl ağır hapis cezasına çarptırmıştır.

27. Yargıtay, 22 Ekim 2002 tarihinde 19 Mart 2002 tarihli kararı usulden bozmuştur. Yargıtay, eski TCK'nın 168. maddesinin 1. paragrafı uygulamadan önce, sanığa Asliye Ceza Mahkemesi'nde kendini yeniden savunma imkânı verilmesi gerektiğine hükmetmiştir.

28. Örgüt üyesi oldukları iddia olunan bazı sanıkların beraat etmesi, bazılarının da salıverildikten sonra kaçması nedeniyle, bu tarihten itibaren başvuran yalnız olarak yargılanmıştır.

29. İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi, 13 Mayıs 2003 tarihinde, başvurana dinledikten sonra yeniden aynı cezaya çarptırmıştır.

30. Yargıtay, 23 Şubat 2003 tarihinde ilk derece mahkemesinin kararını bir kez daha esastan bozmuştur. Yargıtay, S.K. ve M.B.Ö.'nün ifadeleri de dahil dosya unsurlarına bakıldığında, sanığın örgüt yöneticisi olarak Türkiye'de gerçekleştirilen yasadışı eylemlerin talimatını vermesi ve güdülen amacın Türk Anayasal düzenini cebren yıkmak olması nedeniyle sanık hakkında eski TCK'nın 168. maddesinin 1. paragrafının değil, eski TCK'nın 146. maddesinin 1. paragrafının uygulanması gerektiğine hükmetmiştir.

31. Dosya, İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi'ne gönderilmiştir. Başvuran, mahkemede S.K.'nın ifadesinin doğru olmadığını savunmuş, örgüt

---

¹ Bu madde, yasadışı örgüt kurucusu sanığa hakkında herhangi bir kovuşturma açılmadan

içerisinde hiçbir talimat vermediğini, Lübnan’a 1983 yılında arkadaşlarını ziyaret için gittiğini ve orada M.B.Ö.’yü gördüğünü söylemiştir. Başvuran, kampın yalnızca örgüt merkezi olduğunu ifade etmiş ve 1991 yılından itibaren örgüt ile her türlü ilişkisini kestiğini söylemiştir.

32. İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi 29 Aralık 2005 tarihinde davayı yeniden görmüş, başvurayı yöneticisi olduğu örgütün 16 Haziran 1986 ve 1990 yılı arasında çok sayıda vahamet arz eden eylem gerçekleştirdiği gerekçesiyle, eski TCK’nın 146. maddesinin 1. paragrafı uyarınca cebren Türk anayasal düzenini yıkmaya teşebbüsten ömür boyu ağır hapis cezasına çarptırmıştır. Kararın ilgili bölümü aşağıdaki gibidir:

“Dosyadaki delillere bakıldığında, sanık Sarp Kuray’ın yasadışı “16 Haziran Hareketi” örgütünün kurucusu ve yöneticisi olduğu hususuna itiraz edilmemiştir.

Sanık Türkiye’de gerçekleştirilen suç eylemlerinin talimatını verdiğini inkar etse dahi, söz konusu örgütün üyelerinin kendisine örgütün tüm eylemleri hakkında bilgi verdiklerini ikrar etmektedir.

İlgili 1983, 1989 ve 1990 yıllarında örgütün Lübnan’daki kampına gittiğini kabul etmektedir.

Sanık örgütün şiddet eylemlerini tasvip etmediğini söylese de örgüt hiyerarşisindeki konumu ve gerçekleştirilen yasadışı eylemlerin sayısına bakıldığında bu iddia açıkça eşyanın tabiatına aykırıdır.

Örgüt üyelerinin evlerinde ele geçirilen ses bantlarının çözümünden, Sarp Kuray’ın ayrıca “Partizan Yolu” örgütünün devamı olan “16 Haziran Hareketi” örgütünün kurucusu ve yöneticisi olduğu anlaşılmaktadır.

S.K., M.B.Ö., ve M.A.B.’nin ifadeleri ve evlerinde ele geçirilen yasadışı dokümanlar, silahlar ve ses kayıtları da bu görüşü doğrulamaktadır.

Ceza soruşturması sırasında ele geçirilen deliller yasal yollarla temin edilmiştir ve kanuna uygundur.

Dolayısıyla sanığın suçu sabittir. Sanık, Türkiye Cumhuriyeti Anayasasını zorla değiştirip yerine Marksist-Leninist ilkeye dayalı bir sistem getirmek amacıyla yönelik olarak vahamet arz eden şu eylemlerin talimatını vermiştir:

- 27 Mayıs 1986 tarihinde Fatih’te silahlı soygun,
- 4 Haziran 1987 tarihinde, Kadıköy’de bombalı saldırı,
- 12 Ağustos 1987 tarihinde Zeytinburnu polis karakolunun silahla taranması ve bir emniyet görevlisinin öldürülmesi,
- 10 Eylül 1987 tarihinde Sheraton oteline bombalı saldırı,
- 28 Şubat 1988 tarihinde Bakırköy’de bir polis karakoluna bombalı saldırı, bir kişinin öldürülmesi,
- 3 Mart 1988 tarihinde Eminönü Olimpiyat otelinin soyulması,
- 21 Mart 1988 tarihinde Beyazıt’ta bir araba çalınması ve örgüt üyeleri tarafından bu arabanın sahte plaka ile kullanılması,
- 5 Nisan 1988 tarihinde Kapalı Çarşıda altın ve bir silah çalınması,
- 15 Haziran 1988 tarihinde Kadıköy’de bombalı saldırı,

önce kendi iradesiyle örgütü lağvettiği hallerde ceza verilmemesini öngörmekteydi.

- 20 Haziran 1988 tarihinde bomba yüklü araç ile saldırı,
- 29 Ağustos 1988 tarihinde Bakırköy’de altın ve telsiz gasp edilmesi,
- 3 Eylül 1988 tarihinde Beyoğlu’nda adam öldürme ve soygun,
- 2 Ekim 1988 tarihinde Kartal’da adam öldürme,
- 17 Şubat 1989 tarihinde Bakırköy’de bombalı pankart eylemi,
- 15 Mart 1989 tarihinde Kadıköy ve Beyoğlu’nda bombalı pankart eylemi,
- 20 Mart 1989 tarihinde Şişli’de Emirates Havayolları bürosunun bombalanması,
- 24 Mart 1989 tarihinde bomba yüklü araçla saldırı,
- 7 Nisan 1989 tarihinde Kadıköy’de bombalı pankart eylemi,
- 28 Nisan 1989 tarihinde Kadıköy’de bombalı pankart eylemi,
- 28 Nisan 1989 tarihinde Taksim’de bombalı pankart eylemi,
- 6 Aralık 1989 tarihinde Kuruçeşme’de ABD bandıralı bir yatın bombalanması,
- 22 Ocak 1990 tarihinde Beyoğlu’nda bir sendika binasına patlayıcı madde atılması,
- 23 Ocak 1990 tarihinde Karaköy’deki İstanbul Menkul Kıymetler Borsası binasına konulan bombanın patlaması sonucu örgüt üyesi bir kişinin ölmesi
- 23 Ocak 1990 tarihinde bir pazar yerinde bombalı pankart konulması,
- 24 Ocak 1990 tarihinde Beyoğlu sanayi odasına bomba konulması,
- Ramada otelinin bombalanması,
- City Bank’ın bombalanması,
- Bahreyn Havayolları binasının bombalanması,

Yukarıda hususlar muvacehesinde, sanığı Türk Ceza Kanununun 146. maddesinin 1. fıkrası gereğince cezalandırılmasına karar verilmiştir.”

33. Başvuran, avukatı vasıtasıyla kararı temyiz etmiştir. Başvuran, İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi’nin hüküm vermeden önce davanın unsurları açısından TCK’nın 146. maddesinin 1. paragrafının uygulanma koşullarının oluşup oluşmadığının tespiti için özellikle (1990/48 sayılı dosyada örgüt üyeliğiyle suçlanan diğer sanıklar) S.K., M.B.Ö, M.A.B., O.T., N.K., H.E. ve Ü.B’nin şahit olarak dinlemesi gerektiğini savunmaktaydı.

34. Dosya kapsamında yer alan şahitlerin durumu şöyleydi:

- Firari S.K., M.B.Ö. ve M.A.B. hakkında 20 Ocak 1998 tarihinde yakalama kararı çıkarılmıştır;
- O.T. ve N.K. sorguları sırasında Sarp Kuray hakkında hiçbir şey söylememişlerdir;
- N.K. hakkında 11 Ekim 1994 tarihinde yakalama kararı çıkarılmıştır.
- O. T. hakkında 20 Ocak 1998 tarihinde yakalama kararı çıkarılmıştır;
- İlgililer hakkında 19 Mart 2002 tarihinde açılan kamu davası zaman aşımına uğramıştır;

- H. E. Sarp Kuray'ı Lübnan'da örgüt kampında gördüğünü söylemiştir. İtiraflarının işkenceyle alındığını iddia ederek yöneltilen suçlamaları reddetmiştir. H.E hakkında 20 Ocak 1998 tarihinde yakalama kararı çıkarılmıştır;
- Sorguda başvuran hakkında hiçbir şey söylemeyen Ü. B. 20 Ocak 1998 tarihinde beraat etmiştir.

35. Yargıtay, 6 Aralık 2006 tarihinde, 29 Aralık 2005 tarihli kararın bazı sayfalarının İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi Hâkimleri tarafından imzalanmadığı ve başvuranın adının sorgusu esnasında savcı tarafından yanlış yazıldığı gerekçesiyle kararı usulden bozmuştur.

36. Ankara Ağır Ceza Mahkemesi, 1 Haziran 2007 tarihinde istinabeyle başvuranın ifadesini almıştır. Başvuran, avukat desteği istememiştir.

37. İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi, 25 Mart 2008 tarihinde Yargıtay'ın kararına uymuştur. Mahkeme, önceki kararında belirtilen gerekçelerle ve 1990/48 sayılı dosyada S.K., M.B.Ö. ve M.A.B. tarafından verilen ifadeleri göz önünde tutarak, başvurayı aynı suçlamalarla yeniden ömür boyu ağır hapis cezasına çarptırmıştır.

38. Yargıtay, 22 Ekim 2008 tarihinde, 25 Mart 2008 tarihli kararı onamıştır.

39. Başvuran, 4 Şubat 2009 tarihinde Sincan Cezaevine konmuştur.

C. Başvuranın, 1970'li yıllarda tutuklu geçirdiği sürenin 2008 yılında çarptırıldığı cezadan düşülmesi amacıyla yaptığı taleple ilgili işlemler

40. Başvuranın avukatı, 10 Şubat 2009 tarihinde müvekkilinin 11 Nisan 1971 - 11 Ekim 1974 tarihleri arasında tutuklu olarak geçirdiği üç yıl, altı ay, bir günlük sürenin çekmekte olduğu cezadan düşürülmesi talebiyle yetkili adli makama başvuruda bulunmuştur. Avukat, talebinde gerekçe olarak 1977 yılında Ankara Sıkıyönetim Mahkemesi'nin 1977 yılında

verdiği kararın müvekkiline tebliğ edilmediği, dolayısıyla bu kararın kesinleşmediğini kaydetmiştir.

41. Aynı tarihte, Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı Kara Kuvvetleri Komutanlığı'ndan Ankara Sıkıyönetim Mahkemesi'nin 1977 yılında aldığı kararın bir nüshasını talep etmiştir.

42. Yine 10 Şubat 2009 tarihinde, KKK Savcılığı ilgilinin dava dosyasının ve dolayısıyla talep edilen kararın arşivlerinde bulunmadığına ilişkin bir faks göndermiştir.

43. Ancak, faksla gönderilen bu yazıda başvuranın 1977 yılında çarptırıldığı cezanın tarihleri ile ilgili bilgi yer almaktaydı. Buna göre, kararın kesinleşme tarihi 31 Ekim 1977 ve başvuranın tutukluluk süresi 11 Nisan 1971 ile 11 Ekim 1974 tarihleri arasında idi.

44. Askeri yetkililere göre, bu bilgiler Sıkıyönetim Mahkemesi'nin yazı işleri kayıtlarından alınmıştır.

45. İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi, 3 Nisan 2009 tarihinde, başvuranın talebini aşağıdaki gerekçelerle reddetmiştir:

- Başvuran, 1977 yılında Ankara Sıkıyönetim Mahkemesi tarafından beş yıl ağır hapis cezasına çarptırılmıştır;
- 1803 sayılı Af Kanununun uygulanmasıyla hükmedilen cezanın infaz edilmemesine karar verilmiştir;
- Bu karar, 31 Ekim 1977 tarihinde kesinleşmiştir;
- Başvuranın, 25 Mart 2008 tarihli en son mahkûmiyeti 16 Haziran 1986 tarihinden sonraki suç eylemleri ile ilgili idi;
- Dolayısıyla, 1970'li yıllarda tutuklu kaldığı sürenin 25 Mart 2008 tarihli kararla verilen hapis cezasından düşülmesi mümkün değildir.

46. Başvuran, 12 Mayıs 2009 tarihinde bu karara itiraz etmiştir.

47. İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi, bu itirazı reddetmiştir. Mahkeme, ilgilinin Sıkıyönetim Mahkemesi'nde görülen dava çerçevesinde mahkûm olduğunu (1803 Sayılı Kanun gereği infaz edilmeyen ceza) ve bundan

dolayı ilk dava kapsamındaki tutukluluk süresinin sonraki cezalardan düşülmesinin imkânsız olduğunu kaydetmiştir.

48. Bu karar, 16 Haziran 2009 tarihinde başvurana tebliğ edilmiştir.

49. Dava dosyasından, ilgilinin 28 Kasım 2016 tarihinden itibaren şartlı tahliyeden yararlanabileceği anlaşılmaktadır.

II. İLGİLİ İÇ HUKUK KURALLARI VE UYGULAMALARI

50. 1 Haziran 2005 tarihinde, yürürlüğe giren yeni Türk Ceza Kanununun (TCK) 63. maddesine göre, kesinleşmiş bir mahkûmiyet kararından önce gerçekleşen tutukluluk süresi hükmolunan cezanın süresinden düşülmektedir. 1 Haziran 2005 tarihine kadar, yürürlükte olan eski TCK'nın 40. maddesinde de benzer bir hüküm öngörülmekteydi.

51. Yargıtay'ın yerleşik içtihadına (Yargıtay Genel Kurulu'nun 6 Mart 1940 tarihli ve E. 1940/5 – K. 1940/68 sayılı içtihadı birleştirme kararı ve Yargıtay 10. Ceza Dairesinin 20 Temmuz 2007 gün ve E. 2007/11007 – K. 2007/9670 sayılı kararı) göre, bir kimse iki ayrı davada yargılandığında, ikinci davada ihtilaf konusu eylemin birinci davada alınan karar kesinleşmeden önce gerçekleşmesi halinde, ilk dava kapsamındaki tutukluluk süresi ikinci davada hükmolunan cezadan düşürülmelidir.

HUKUKÎ DEĞERLENDİRME

I. Sözleşmenin 6. maddesinin uzun yargılama süresi nedeniyle ihlal edildiği iddiası ile ilgili olarak

52. Başvuran, 2008 yılında mahkûmiyeti ile sonuçlanan ceza davasının makul bir sürede -sonuçlanmadığını iddia etmektedir.

53. Hükümet, bu iddiayı reddetmektedir.

A. Kabul edilebilirlik ile ilgili olarak

54. Hükümet, iç hukuk yollarının tüketilmediğini öne sürmektedir. Hükümete göre başvuran, davanın süresi ile ilgili olarak ulusal mahkemelere esas bakımından dahi başvurmamıştır. Hükümet, 20 Ocak 1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunun 13. maddesine ve Anayasa'nın 125. maddesine istinaden başvuranın yargılama süresinin uzunluğundan hâsıl olan zararının tazmini için idari dava açması gerektiği kanaatindedir.

55. Başvuran, Hükümetin itirazına karşı çıkmaktadır.

56. AİHM, geçmişte benzer bir itirazı reddettiğini hatırlatmaktadır. AİHM, geçmişte Türk hukuk sisteminde sanıklara Sözleşmenin 6. maddesinin 1. fıkrasına istinaden yargılamanın uzunluğu konusunda başvurabilecekleri, Sözleşmenin 13. maddesi kapsamında etkin bir başvuru yolu bulunmadığına hükmetmiştir (*Daneshpayeh v. Türkiye*, no 21086/04, paragraflar. 35-38, 16 Temmuz 2009 ve *Tendik ve diğerleri v. Türkiye* no 23188/02, paragraf. 36, 22 Aralık 2005) ve bunun ulusal hukuk düzeninde yapısal ve sistemik bir problem teşkil ettiğini gözlemlemiştir (*Ümmühan Kaplan v. Türkiye*, no 24240/07, paragraf. 48, 20 Mart 2012) AİHM, somut olayda bu içtihadından farklı hareket etmek için hiçbir neden görmemektedir. Dolayısıyla, AİHM, Hükümetin iç hukuk yollarının tükenmediğine dair itirazını reddetmektedir.

57. AİHM başvuran şikâyetinin Sözleşme'nin 35. maddesinin 3.paragrafının a) fıkrası bakımından açıkça dayanaksız olmadığını ve başka herhangi bir kabul edilemezlik nedeni görmediğini kaydetmektedir. Bu nedenle AİHM, başvurunun kabul edilebilir olduğuna hükmetmektedir.

B. Esas ile ilgili olarak

58. Hükümet, uzunluğundan şikâyet edilen davanın karmaşıklığı göz önünde tutulduğunda, yargılama sürecinin makul olduğunu ve uzun olarak kabul edilemeyeceğini iddia etmektedir. Hükümet, ayrıca ulusal mahkemelerin ihtilaf konusu davanın yürütülmesinde gerekli titizliği sergilemedikleri yönünde eleştirilemeyeceğini kaydetmektedir.

59. Başvuran, Hükümetin iddialarına itiraz etmektedir.

60. AİHM, ilgili dönemin 22 Ekim 1993 tarihinde başlayıp 22 Ekim 2008 tarihinde sonuçlandığını, dolayısıyla davanın ceza mahkemelerinde 15 yıl sürdüğünü kaydetmektedir.

61. AİHM, bir dava ile ilgili makul sürenin davanın koşullarına ve AİHM'nin yerleşik içtihadı bağlamında özellikle davanın karmaşıklığına, başvuranın ve yetkili makamların tutum ve davranışına göre değerlendirildiğini hatırlatmaktadır (diğerlerinin yanı sıra bkz. *Pélissier ve Sassi v. Fransa* [BD], no 25444/94, paragraf. 67, AİHM 1999-II).

62. AİHM, somut olayda konu edilenlere benzer sorunlara ilişkin pek çok davaya bakmış ve Sözleşmenin 6. maddesinin 1. paragrafının ihlal edildiği yönünde karar vermiştir (bakınız yukarıda belirtilen *Pélissier ve Sassi*). AİHM, sunulan bütün delilleri değerlendirmiş ve Hükümet'in bu davada farklı bir karara varmasına yol açacak hiç bir olgu ve argüman sunmadığı kanaatindedir. Bu konudaki içtihadı ışığında, AİHM, ihtilaf konusu sürenin aşırı uzun olduğunu ve “makul süre” gerekliliğine uygun olmadığını değerlendirmektedir.

63. Bu nedenle, Sözleşmenin 6. maddesinin 1. paragrafı ihlal edilmiştir.

II. Başvuranın 2008 yılında mahkûmiyetiyle sonuçlanan davada sözleşmenin 6. maddesinin adil yargılama bakımından ihlali iddiası ile ilgili olarak

A. Tarafların iddiaları

64. Başvuran, Sözleşmenin 6. maddesine istinaden 2008 yılında mahkûmiyeti ile sonuçlanan ceza davasında adil yargılanmadığından şikâyet etmektedir. Bu bağlamda başvuran, davaya bakan mahkemenin, örgüt üyelerinin 16 Haziran 1986 tarihinden itibaren gerçekleştirdikleri ihtilaf konusu suç eylemlerinin talimatını verenin gerçekten kendisi olup olmadığının tespiti konusunda kapsamlı bir araştırma yürütmediğini ve mahkeme heyetinin kendisinin bu yöndeki talebini reddettiğini ileri sürmektedir. Başvurana göre, İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi heyeti, eski TCK'nın 146. maddesinin 1. paragrafı hükmünü uygulamadan önce, kendisinin bu eylemlerin talimatını verip vermediğini saptamak için S.K., M.B.Ö., M.A.B., O.T., N.K., H.E. ve Ü.B'nin ifadelerine başvurmalı idi. Başvuran, İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi'nin 29 Aralık 2005 tarihli kararının bozulmasını takiben Ankara Ağır Ceza Mahkemesi'nin 1 Haziran 2007 tarihinde vekili hazır bulunmadığı halde istinabe yoluyla ifadesini almasından şikâyet etmektedir. Başvuran, bilhassa atılı olayların hukuki vasfı belirlenirken delilleri değerlendirme biçiminden ve kanunun yanlış uygulandığından şikâyet etmektedir.

65. Hükümet, başvuranın iddialarını reddetmektedir. Hükümet, AİHM'nin yerleşik içtihadında yer verilen ilkelerden bahisle, delillerin ve ifadelerin kabul edilebilirliğini takdir yetkisinin öncelikle ulusal mahkemelere ait olduğunu vurgulamaktadır. Hükümet, başvuranın belirttiği diğer sanıkların dava sürecinde salıverildikten sonra haklarında yakalama kararı çıkarılmasına karşın duruşmalara katılmadıklarını kaydetmektedir. Bu nedenle, ulusal mahkemeler diğer sanıkların önceden alınan ifadelerini değerlendirmişlerdir. Hükümet, ayrıca başvuran ve vekilinin bu ifadelere erişimlerinin bulunduğunu, dolayısıyla bu ifadelerin doğruluğu ve hukukiliği konusunda itiraz etme imkânına sahip olduklarını kaydetmektedir. Hükümet, başvuranın sadece söz konusu ifadeler temelinde

değil dava dosyasının tüm unsurları temelinde mahkûm edildiğini savunmaktadır. Hükümet bundan dolayı, ihtilaf konusu yargılama sürecinin Sözleşmenin 6. maddesi anlamında adil olduğunu ileri sürmektedir.

66. Başvuran, Hükümet'in iddiasına itiraz etmekte ve iddialarını yinelemektedir.

B. AİHM'nin değerlendirmesi

67. AİHM, kabul edilebilirlik konusunda bu şikâyetlerin Sözleşmenin 35. maddesinin 3. paragrafı anlamında açıkça kötü temellendirilmediğini saptamaktadır. Mahkeme, ayrıca hiçbir kabul edilemezlik gerekçesiyle karşı karşıya kalmadığına işaret etmektedir. O halde bu şikâyetleri kabul edilebilir ilan etmek uygundur.

AİHM, başvuranın kabul edilebilirlik ile ilgili şikâyetinin Sözleşmenin 6. maddesinin 3. paragrafı bakımından açıkça dayanaksız olmadığını ve başka herhangi bir kabul edilemezlik nedeni görmediğini kaydetmektedir. Bu nedenle AİHM, başvurunun kabul edilebilir olduğuna hükmetmektedir.

68. Esas ile ilgili olarak, AİHM, idarenin tutumu ve ceza davalarında delillerin kabul edilebilirliği konusunda kendi içtihadında yer alan çıkan genel ilkelere atıfta bulunmaktadır (örneğin bkz. *Al-Khawaja ve Tahery v. Büyük Britanya*, no 26766/05 ve 22228/06, paragraf. 118, 15 Aralık 2011, *Schenk v. İsviçre*, 12 Temmuz 1988, paragraf. 46 ve diğerleri, seri A no 140, *Kolu v. Türkiye*, no 35811/97, paragraf. 59, 2 Ağustos 2005, *Kok v. Hollanda* (kabul edilebilirlik kararı), no 43149/98, AİHM 2000-VI, A. M. v. *İtalya*, no 37019/97, paragraflar. 55-56, AİHM 1999-IX, *Unterpertinger v. Avusturya*, 24 Kasım 1986, paragraflar. 31-33, seri A no110, *Saïdi v. Fransa*, 20 Eylül 1993, paragraflar 43-44, seri A no 261-C, *Menteş v. Türkiye* no 36487/02, paragraflar. 29-30, 6 Şubat 2007 ve *Söylemez v. Türkiye*, no 46661/99, paragraflar. 121, 21 Eylül 2006).

7. AİHM, delillerin kabul edilebilirliğinin öncelikle ulusal hukuk kurallarına tabi olduğunu ve sunulan delilleri değerlendirme makamının ilke olarak ulusal mahkemeler olduğunu hatırlatmaktadır. AİHM'nin Sözleşme'den kaynaklanan görevi, tanık ifadelerinin gereği gibi delil olarak kabul edilip edilmediği hususunda hüküm vermek değil, delillerin temin ediliş biçimi de dâhil yargılama faaliyetinin bir bütün olarak adil olup olmadığını tespit etmektir (örneğin bkz. *Taxquet v. Belçika* [BD], no 926/05, paragraf. 84, 16 Kasım 2010, ve *Van Mechelen ve diğerleri v. Hollanda*, 23 Nisan 1997, paragraf. 50, Kararlar ve Hükümler Raporu, 1997-III).

70. Bu nedenle, AİHM davaya katılma hakkı bakımından, normalde bütün delillerin aleni duruşmada sanık da hazır bulunduğu halde ortaya konması gerektiğini yinelemektedir. Ancak, polis soruşturması veya adli soruşturma sırasında temin edilen delillerin kullanılması, savunmanın haklarına saygı gösterilmesi koşuluyla, tek başına paragraf 3 d) fıkrası ve 6. maddenin 1. paragrafının ihlali anlamına gelmemektedir. Bu amaçla, ilke olarak sanığa ifadesi esnasında veya sonrası tanığa itiraz etme ve soru sorma konusunda yeterli ve gerekli imkân tanınmalıdır (özellikle bkz. yukarıda belirtilen *Saïdi*, par. 43). Dolayısıyla, hükmün yalnızca veya karara etki edecek ölçüde sanığın soruşturma veya muhakeme aşamasında sorgulayamayacağı ifadelerle dayanarak kurulduğu hallerde, savunma hakları Sözleşmenin 6. maddesi kapsamındaki teminatlara aykırı bir şekilde kısıtlanmış demektir (bkz. *Saïdi*, paragraflar. 43-44).

71. Bu nedenle, Sözleşme'nin 6. maddesi, "sanığın" veya vekilinin bir tanığı yargılama sürecinin hiçbir aşamasında sorgulayamadığı durumlarda, mahkemelere ancak sınırlı koşullarda yalnızca aleyhte tanık ifadeleri üzerine hüküm kurmasına olanak tanımaktadır (*Rachdad v. France*, no. 71846/01, paragraf. 24, 13 Kasım 2003). Bu koşullardan ilki, tanığın bulunamaması nedeniyle yüzleştirme imkânının olmamasıdır; fakat bu durumda ilgili makamların yüzleştirmeyi sağlamak adına tanığı etkin

biçimde aradıkları sabit olmalıdır. İkinci olarak, mahkûmiyetin yegâne dayanağı ihtilaf konusu tanık ifadesi olmamalıdır (*Lucà v. İtalya*, no 33354/96, paragraflar. 43 ve 44, 27 Şubat 2001).

72. Somut olayda AİHM S.K., M.B.Ö ve M.A.B.’nin ifadelerinin ulusal mahkemelerce değerlendirilen alınan deliller arasında bulunduğunu, fakat başvuran tarafından çağrılan diğer tanıkların ifadeleri için aynı durumun söz konusu olmadığını kaydetmektedir (Yukarıda 64. paragraf).

73. AİHM, ayrıca kendisi hakkında açılan ceza davasında başvuranın S.K., M.B. Ö. ve M.A.B.’yi sorgulayamadığını kaydetmektedir.

74. Nitekim, İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi, “Partizan Yolu” ve “16 Haziran Hareketi” örgütlerinin üyelerini haklarında açılan ceza davası çerçevesinde dinlemiş olmakla birlikte (Dosya no. 1990 / 48) (yukarıda belirtilen 15. paragraf), salıverildikten sonra firar etmeleri nedeniyle bu şahısların ifadeleri İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi tarafından alınamamıştır (yukarıda belirtilen 28. paragraf) Başvuranın Yargıtay’ın onadığı mahkûmiyet kararında Ağır Ceza Mahkemesi, S.K., M.B.Ö. ve M.A.B.’nin firari olup haklarındaki yakalama kararına rağmen bulunamamaları nedeniyle yeniden mahkeme karşısına çıkarılmalarının imkansızlığını tespit etmiş ve ilgililerin İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi’nde verdikleri ifadeleri kullanmıştır (yukarıda belirtilen 37. paragraf).

75. İlke olarak, başvuranın suçluluğu veya ihtilaf konusu ifadelerin delil değeri hakkında hüküm bildirmek elbette AİHM’nin görevi değildir.

76. AİHM açısından, bu davanın koşullarında, ihtilaf konusu ifadelerin başvuranın mevcut olmadığı bir ortamda alındığını ve bu ifadelerin başvuranın suçluluğunu temellendirmek için belirleyici olduğunu gözlemlemek yeterlidir. Her ne kadar başvuran ve vekili bu konuyla ilgili tutanaklara erişim ve ayrıca yargılamanın yapıldığı mahkemede bu delillerin hukukiliği ve kullanılması konusunda itiraz etme imkanına da sahip idi iseler dahi, bu imkan, S.K., M.B.Ö., ve M.A.B ile doğrudan yüzleşme ve sorgulamanın yerine ikame edilemez (yukarıda belirtilen *Menteş*, paragraf.

32, *Hulki Güneş v. Türkiye*, no 28490/95, paragraf. 95, AİHM 2003-VII ve *Sadak ve diğerleri v. Türkiye*, no 29900/96, 29901/96, 29902/96 ve 29903/96, paragraflar. 63-68, AİHM 2001-VIII).

77. Bu nedenle, AİHM ihtilaf konusu yüzleşmenin gerçekleşmemesinin S.K., M.B.Ö. ve M.B.A'nın firar etmelerinden ve bulunamamalarından kaynaklandığı sonucuna varmaktadır. Bu bağlamda AİHM, ilgililerin başvuran hakkında devam eden dava çerçevesinde dinlenmeleri için yetkili makamlarca etkin biçimde arandıklarını ispat edemediği kanaatindedir.

78. AİHM'nin kanaatine göre, başvuranın tanıklarla yüzleştirilmesi çok önemli idi; zira mahkûm olduğu ceza (Türk Anayasal düzenini cebren yıkma teşebbüsünden dolayı ömür boyu ağır hapis cezası) çok ciddi idi ve tanıkların önceki ifadelerinin inandırıcılığı konusunda ciddi şüpheler bulunmaktaydı.

79. Nitekim, M.B.Ö. ve M.A.B kendilerine yönelik suçlamaları itiraflarının işkence altında alındığını savunarak reddetmişlerdir. S.K. ise dava sürecinde, ifadesini büyük ölçüde değiştirmiştir (yukarıda belirtilen 15. paragraf).

80. AİHM, ayrıca ulusal yargı organlarının söz konusu tanık ifadelerinin hangi koşullarda alındığını teyit etmeyi ihmal ettiklerini gözlemlemektedir. Oysa, Türk mevzuatının sanığın bu nedenle mahkemede itiraz ettiği hallere dair hükümlerini bilmemeleri mümkün olamazdı (*Osmanağaoğlu v. Türkiye* no 12769/02, paragraf. 51, 21 Haziran 2009).

81. Bunun dışında, AİHM S.K., M.B.Ö ve M.A.B.'nin Ağır Ceza Mahkemesi tarafından dinlenmemesi ve bu şahısların önceki bir davada verdikleri güvenilir olmayan ifadelerin başvuranın mahkumiyeti üzerinde belirleyici olması nedeniyle, başvuranın savunma haklarının adil yargılamanın gereklerine uygun olmayan bir kısıtlamaya maruz kaldığı kanaatindedir (*Orhan Çağan v. Türkiye*, no 26437/04, paragraf. 41, 23 Mart 2010).

82. Bundan dolayı, Sözleşmenin 6. maddesinin 1. paragrafı ve 3.paragrafının d) fıkrası ihlal edilmiştir.

83. Bu sonuç ışığında, AİHM başvuranın 2008 yılında mahkûm olduğu ceza davasının adil olmadığı konusuna yönelik diğer şikâyetlerini ayrı olarak incelemeyi gerekli bulmamaktadır.

III. Başvuranın 1970’lerdeki tutukluk süresinin 2008 yılında aldığı ceza süresinden düşülmesini sağlamaya yönelik talebinin reddi nedeniyle sözleşmenin 5 ve 6. maddelerinin ihlali edildiği iddiası ile ilgili olarak

A. Tarafların iddiaları

84. Başvuran, İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi’nin 1970’lerdeki tutukluluk süresinin 2008 yılında çarptırıldığı ceza süresinden düşülmesine yönelik talebini etkili bir soruşturma yürütmeksizin ve gerekli titizliği sergilemeksizin reddettiğini ileri sürmektedir. Başvuran, bu iddiası çerçevesinde, 1977 yılındaki dava dosyasının muhtemelen arşivlerde olduğunu, askeri yetkililerin bu kayıtları incelediklerini fakat kasten bir nüshasını göndermediklerini iddia etmektedir. Başvuran, Kara Kuvvetleri Komutanlığı’ndan gönderilen 19 Şubat 2009 tarihli faksın kendisinin tutukluluk tarihleri ile ilgili bilgiler ihtiva ettiğini ve bu bilgilerin mahkeme kaleminden gelemeyeceğine inandığını kaydetmektedir. Başvuran, İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi’nin söz konusu kararı incelemeden talebini reddettiğini, hüküm verirken sıkıyönetim mahkemesinin kayıtlarını temel aldığını, oysa bu bilgilerin doğruluğunun şüpheli olup normal bir mahkeme kararıyla aynı hukuki değeri taşımadığını ileri sürmektedir.

Başvuran, ayrıca 1977 yılında verilen kararın kesinleşmediğini, kararın kendisine tebliğ edilmediğini, dolayısıyla temyize götürme imkânının doğmadığını savunmaktadır. Dolayısıyla başvuran, esasla ilgili temel deliller dikkate alınmaksızın Sıkıyönetim Mahkemesi kaleminin sicilleri

temelinde karar verilmesiyle sonucunda adil yargılama gerekliliğinin yerine getirilmediğini, bu nedenle Sözleşmenin 6. maddesinin 1. paragrafının ihlal edildiğini iddia etmektedir.

Başvuran, ayrıca Sözleşmenin 6. maddesinin 2. paragrafına istinaden 1970'lerdeki tutukluluk süresinin 2008 yılında çarptırıldığı ceza süresinden düşülmesine yönelik talebinin reddinin masumiyet karinesi ilkesinin ihlali anlamına geldiğini, zira devlet makamların kesinleşmiş bir kararın mevcudiyetini kanıtlayamamış olsa dahi bu durumda mahkûm olmuş gibi sonuç doğduğunu ileri sürmektedir.

Başvuran, son olarak 1977 yılında hakkındaki 5 yıl ağır hapis cezasının infaz edilmemesine karar verilmesine karşın söz konusu talebinin reddinin Sözleşmenin 5. maddesinin ihlali anlamına geldiğini iddia etmektedir.

85. Hükümet, başvuranın bu iddialarını reddetmektedir.

86. Hükümet, Sözleşme'nin 6. maddesinin bu davada uygulanamayacağı görüşündedir. Hükümet, başvuranın talebinin Türk hukuku kapsamında bir hak teşkil etmediğini, böyle bir hakkın mevcudiyeti varsayılsa dahi, ilgilinin tutukluluk süresinin ceza süresinden düşülmesine yönelik yasanın gereklerini karşılamadığını ileri sürmektedir. Hükümet ayrıca, başvuranın tutukluluğunun 1970 yılında gerçekleştiğini ve mahkûmiyet kararının 1977 yılında verildiğini kaydetmekte, Türkiye'nin ise AİHM'ye bireysel başvuru hakkını ancak 28 Ocak 1987 tarihinde kabul ettiğini, dolayısıyla davanın *ratione temporis* (zaman bakımından) AİHM'nin yetki alanına girmediğini ifade etmektedir.

87. Başvuran, Hükümetin iddiasına itiraz etmekte ve iddialarını yinelemektedir.

B. AİHM'nin değerlendirmesi

88. Bu sorunun, Sözleşmenin 6. maddesi kapsamında girdiği varsayılsa dahi, AİHM somut olayda başvuranın şikâyetinin her halükarda dayanaksız olduğu kanaatindedir. Nitekim, AİHM başvuranın, 1971 yılındaki ceza soruşturması sürecindeki tutukluluk süresinin 2008 yılında çarptırıldığı ömür boyu hapis cezasından düşülebilmesi için Türk hukukunda öngörülen şartları karşılamadığını gözlemlemektedir (yukarıda belirtilen 45, 47 ve 51. paragraflar).

89. İlk olarak, başvuran Ankara Sıkıyönetim Mahkemesi tarafından 5 yıl ağır hapis cezasına çarptırılmıştır. Aynı Sıkıyönetim Mahkemesi ayrıca 1803 sayılı Af Kanunu uyarınca başvurana verilen cezanın uygulanmamasına karar vermiştir (yukarıda belirtilen 7. ve 8. paragraflar). Hükümet'in, AİHM'ye Sıkıyönetim Mahkemesi kararının başvurana tebliğ edildiğine dair delil sunamadığı doğrudur, zira söz konusu karar arşivlerde bulunamamıştır (yukarıda belirtilen 42. paragraf). Ancak, başvuranın 28 Ekim 1993 tarihinde Cumhuriyet savcısına verdiği ifadede ilgilinin 1977 yılındaki davanın sonucundan haberdar olduğu sonucu çıkmaktadır (yukarıda belirtilen 19. paragraf). Ne var ki, başvuran mahkûmiyet kararının kendisine tebliğ edilmediği gerekçesiyle temyiz hakkını kullanabileceği halde bu yola başvurmamıştır. Bundan dolayı, AİHM bu davanın koşullarında diğer ulusal mahkemeler gibi Ankara Sıkıyönetim Mahkemesi kararının temyiz edilmediğinden dolayı kesinleştiği kanaatini taşımaktadır.

90. Diğer yandan, başvuran hakkındaki ikinci dava 1986 ve 1990 yılları arasında, yani 1977 yılında verilen mahkûmiyeti kararının kesinleşmesinden uzun bir süre sonra gerçekleştirilen eylemlerle ilgili idi (yukarıda belirtilen 10. ve 43. paragraflar).

91. Son olarak, başvuran 2008 yılında İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi tarafından ömür boyu ağır hapis cezasına çarptırılmış, bu karar Yargıtay tarafından onanmıştır (yukarıda 37. ve 38. paragraflar).

92. Bu sebeple ve önceden belirtilenler ışığında, başvuranın şikâyetleri açıkça dayanaksızdır.

93. Bunun yanı sıra, başvuran Sözleşmenin 5. maddesi ile 6. maddesinin 2. paragrafının ihlal edildiğinden şikâyet etmektedir (yukarıda belirtilen 84. paragraf).

94. Hükümet, bu iddiayı reddetmektedir.

95. AİHM, başvuranın 1977 ve 2008 yıllarında mahkûm edildiğini gözlemektedir (yukarıda belirtilen 7. ve 37. paragraflar). Dolayısıyla 2009 yılında özgürlüğünden yoksun bırakılması, “yetkili bir mahkeme tarafından mahkûm edildikten sonra tutukluluk hali” olduğu için Sözleşmenin 5. maddesinin 1. fıkrasına uygun idi.

96. Şu halde, başvuranın Sözleşmenin 6. maddesinin 2. paragrafı kapsamında masumiyet karinesi veya 5. madde kapsamında özgürlük ve güvenlik hakkı ihlal edilmemiştir.

97. Sonuç olarak, AİHM başvurunun bu kısmının Sözleşmenin 34. maddesinin 3. ve 4. paragrafları uyarınca açıkça dayanaksız, dolayısıyla kabul edilemez olduğuna hükmetmektedir.

IV. Sözleşmenin 41. maddesinin uygulanması ile ilgili olarak

A. Zarar

98. Başvuran, 100.000 Avro maddi tazminat ve 100.000 Avro manevi tazminat talep etmektedir.

99. Hükümet, bu taleplere itiraz etmektedir.

100. AİHM, tespit edilen ihlal ve iddia olunan maddi zarar arasında nedensel ilişki bulunmadığını değerlendirmekte, dolayısıyla bu talebi reddetmektedir. Buna karşılık, AİHM başvuranın manevi zarara uğradığı kanaatindedir. Bu nedenle, AİHM adil tazmin çerçevesinde kendisine 10.000 Avro ödenmesine, başvurunun geri kalanı için adil tazmin talebinin reddine hükmetmiştir.

B. Masraf ve giderler

101. Başvuran, ayrıca ve masraf ve giderlerine karşılık 20.000 Avro talep etmekle birlikte bu giderlerle ilgili herhangi belge sunmamıştır.

102. Hükümet, bu miktara itiraz etmektedir.

103. AİHM'nin içtihadına göre, başvuran masraf ve giderlerin doğruluğunu, gerekliliğini ve ödenen miktarların makul olduğunu ispatlamak kaydıyla bu masrafların iadelerini talep edebilir. AİHM, öne sürülen masraf ve giderlere dayanak teşkil edecek belge mevcut olmadığı gerekçesiyle bu kapsamdaki talebi reddetmektedir.

C. Gecikme faizi

104. AİHM, gecikme faizi olarak Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranına üç puan eklenerek elde edilecek oranın uygun olduğu sonucuna varmaktadır.

BU GEREKÇELERE DAYANARAK AİHM:

1. Başvurunun, yargılama süresi ve 2008 yılında başvuranın mahkûmiyeti ile sonuçlanan davanın adil olmadığına ilişkin şikâyetler bakımından kabul edilmesine;
2. Yargılama süresinin, uzunluğu bakımından dolayı Sözleşmenin 6. maddesinin 1. paragrafının ihlal edildiğine;
3. Başvuranın, adil yargılanmadığına, dolayısıyla Sözleşmenin 6. maddesinin 1. ve 3. paragraflarının ihlal edildiğine;

4.

a) Sözleşme'nin 44 § 2. maddesine uygun olarak; davalı devletin başvuranlara kararın kesinleştiği tarihten başlamak üzere üç ay içerisinde, ödeme tarihinde geçerli olan döviz kuru üzerinden Türk lirasına çevrilmek üzere 10.000 Avro (on bin Avro) ödemekle yükümlü olduğuna:

b) Söz konusu sürenin bittiği tarihten başlayarak, ödemenin yapıldığı tarihe kadar, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda basit faiz uygulanmasına;

5. Başvuranın adil tazmine ilişkin diğer taleplerini reddine *karar vermiştir*

İşbu karar Fransızca dilinde tanzim edilmiş; Sözleşme'nin 77 §§ 2. ve 3. maddesi uyarınca 24 Temmuz 2012 tarihinde yazılı olarak tebliğ edilmiştir.

Stanley Naismith
Yazı İşleri Müdürü

Françoise Tulkens
Başkan

*Adalet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü İnsan Hakları Daire Başkanlığı tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayri resmi tercümedir.